

Bodemdecreet: verstrengde saneringsplicht en integrale aanpak waterbodemverontreiniging

Op 12 juni 2024 verscheen een nieuwe wijziging van het Bodemdecreet in het Belgisch Staatsblad. Hiermee werden sinds 22 juni enkele nieuwe bepalingen van kracht in verband met onderzoeks- en saneringsverplichtingen. De belangrijkste wijzigingen betreffen een verstrengde saneringsplicht en een verbeterde, meer integrale aanpak van waterbodemverontreiniging.

We lichten deze voor u toe.

Inleiding

Het 'Decreet van 17 mei 2024 tot wijziging van diverse bepalingen van het Bodemdecreet van 27 oktober 2006' (B.S. 12/06/2024) bevat een aantal belangrijke wijzigingen in verband met:

- een integrale aanpak van waterbodemverontreiniging;
- minder vrijstellingen van de saneringsplicht;
- strengere eisen voor het stellen van financiële zekerheid, ook bij waterbodemverontreiniging;
- verhoogde kwaliteitsborging en betere informatieverstrekking.

Integrale aanpak van waterbodemverontreiniging

Verplichting tot onderzoek en sanering van de waterbodem

Waterbodemverontreiniging is vaak veroorzaakt door één of meerdere bronnen maar ook voor een deel door diffuse verontreiniging. Ook is herverontreiniging na bodemsaneringswerken niet uit te sluiten zolang niet alle stroomopwaartse bronnen en waterbodemverontreinigingen onderzocht en gesaneerd zijn.

Het onderzoek vereist hierdoor een integrale aanpak door de betrokken saneringsplichtigen en voor het diffuse deel van de waterbodemverontreiniging door de beheerder van de waterbodem.

OVAM zal de standaardprocedure voor het oriënterend bodemonderzoek wijzigen. De bodemsaneringsdeskundige zal moeten oordelen of de potentiële verontreinigingsbronnen op het terrein aanleiding kunnen geven tot een verontreiniging van een nabijgelegen waterpartij en deze zo nodig onderzoeken.

De vaststelling van een waterbodemverontreiniging zal aanleiding geven tot een saneringsplicht voor het deel van die waterbodemverontreiniging dat toe te schrijven is aan de risico-activiteiten van de te onderzoeken grond.

Deze waterbodemverontreiniging zal geen aanleiding geven tot de zogenaamde bijzondere overdrachtsverplichtingen. Een overdracht zal kunnen plaatsvinden waarbij de overdrager en de verwerver zich bewust moeten zijn van het feit dat aan de betrokken grond saneringsplichten vasthangen.

Integrale aanpak van de waterbodemverontreiniging

De wijziging van het Bodemdecreet voert nu een objectieve verplichting tot gezamenlijke bodemsanering in met een (pre)financiering op basis van een door de OVAM te bepalen verdeelsleutel voor de betrokken saneringsplichtigen.

De saneringsplicht geldt zowel voor de waterbodemverontreiniging als voor de gronden die verontreinigd zijn ten gevolge van de verspreiding van de verontreiniging van de waterbodem of het oppervlaktewater.

Wijziging definitie rechtsvoorganger voor water-beheerders

In de regeling over vrijstelling van saneringsplicht is voorzien dat een saneringsplichtige niet in aanmerking komt voor vrijstelling van de verplichting tot beschrijvend bodemonderzoek en bodemsanering als de OVAM aantoont dat een 'rechtsvoorganger' de bodemverontreiniging heeft veroorzaakt of dat de bodemverontreiniging tot stand is gekomen tijdens de periode dat een rechtsvoorganger de grond in exploitatie, gebruik of eigendom had. Tot dusver was dit enkel gericht op vennootschappen.

In het geval van een waterbodemverontreiniging of een bodemverontreiniging van een oever door het bergen van verontreinigd ruimingsslib kon een water(loop)beheerder beroep doen op de vrijstellingsregeling wanneer hij het beheer overgenomen had van een andere beheerder naar aanleiding van een herindeling van de waterloop. Voortaan zal dit niet meer in aanmerking komen voor vrijstelling.

Minder vrijstellingen van de saneringsplicht

Veroorzaker als saneringsplichtige

In sommige gevallen kunnen saneringsplichtigen (exploitant, gebruiker of eigenaar van een grond) zich laten vrijstellen van de saneringsplicht. OVAM voert dan ambtshalve een beschrijvend bodemonderzoek, bodemsanering of andere maatregelen uit en dient vervolgens te proberen om die kosten bij de *veroorzaker* terug te vorderen.

Het wijzigingsdecreet voorziet nu dat OVAM kan beslissen dat de saneringsplicht rust op de veroorzaker van de verontreiniging of diens rechtsopvolgers.

Verval van vrijstelling van saneringsplicht

Daarnaast wordt ook voorzien dat de vrijstelling van saneringsplicht van rechtswege kan vervallen. Dit

gebeurt als de OVAM vaststelt dat de vrijgestelde persoon geen gevolg geeft aan het bevel om de door de OVAM aangewezen personen toegang te verlenen tot zijn terrein voor de uitvoering van het ambtshalve beschrijvend bodemonderzoek/ bodemsanering.

Strengere eisen voor het stellen van financiële zekerheid, ook bij waterbodemverontreiniging

Huidige regeling:

In het huidige Bodemdecreet wordt al voor een aantal verplichtingen het stellen van een financiële zekerheid geëist tot waarborg van de uitvoering van die verplichtingen, zoals:

- bij de overdracht van een verontreinigde risicoground, als garantie voor de conforme uitvoering na de overdracht van de tegenover de OVAM aangegane eenzijdige verbintenis tot bodemsanerings-werken;
- in het kader van de sluiting van een risico-inrichting kan de OVAM van de exploitant eisen dat hij een financiële zekerheid stelt tot waarborg van de naleving van zijn wettelijke verplichting tot uitvoering van een beschrijvend bodemonderzoek, bodemsanering en eventuele nazorg.

Verstrenging:

In de algemene saneringsplichtregeling van het Bodemdecreet en in de regeling rond de sanering van verontreinigde waterbodems was deze eis tot het stellen van een financiële zekerheid door de saneringsplichtige niet opgenomen.

In het Bodemdecreet wordt daarom de bevoegdheid toegekend aan de OVAM om financiële zekerheden te eisen van de saneringsplichtige tot waarborg van de uitvoering van zijn verplichting tot beschrijvend bodemonderzoek, bodemsanering en eventuele nazorg opgelegd door of krachtens dit decreet.

Verhoogde kwaliteitsborging en betere informatieverstrekking

Verhoogde kwaliteitsborging door bijsturing van het auditsysteem voor de bodemsaneringsdeskundigen:

Het Bodemdecreet en het VLAREL waarborgen de kwaliteit en de onafhankelijkheid van de erkende bodemsaneringsdeskundigen. Deze moeten hiervoor een streng auditsysteem volgen, hetgeen nogmaals bijgestuurd wordt. De audits worden opgesplitst in technische audits en procesaudits.

De erkende bodemsaneringsdeskundige moet zelf de *procesaudits* laten uitvoeren door een onafhankelijke externe auditor, vergelijkbaar met de ISO9001 certificering van kwaliteitssystemen.

De *technische audit* wordt gedaan door OVAM. Tijdens deze audit wordt geëvalueerd hoe eindproducten tot stand komen. OVAM toetst daarbij onder meer de kennis van de relevante wetgeving en het vermogen om alle noodzakelijke gegevens te verzamelen, resultaten correct te interpreteren en juiste conclusies te trekken.

Verhoogde beschikbaarheid van informatie uit het Grondeninformatieregister

Om de bodeminformatie waarover de OVAM beschikt nog beter en ruimer toegankelijk te maken, voorziet het decreet in de volgende digitale instrumenten: de bodemverontreinigingsverkenner en de bodemverontreinigingsfiches.

Via de verkenner en de fiches worden bodeminformatie en bodemdata uit het Grondeninformatieregister van de OVAM en informatie over het zorgzaam beheer van bodems digitaal ter beschikking gesteld.

Deze instrumenten zijn toegankelijk via onder meer de website van de OVAM, de website van Databank Ondergrond Vlaanderen en de Woningpas.

Inlichtingen

Geert T'Kindt +32 (0)498 90 27 47

Geert.tkindt@anteagroup.be

Marleen Verbruggen +32 (0)3 221 55 26

marleen.verbruggen@anteagroup.be